

No: 1598 – Mahreç İşareti

DEMİRCİ FİGANİ EFENDİ ERİĞİ

Tescil Ettiren
DEMİRCİ BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 19.01.2022 tarihinden itibaren korunmak üzere 10.06.2024 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No : 1598
Tescil Tarihi : 10.06.2024
Başvuru No : C2022/000021
Başvuru Tarihi : 19.01.2022
Coğrafi İşaretin Adı : Demirci Figani Efendi Eriği
Ürün / Ürün Grubu : Erik / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü : Mahreç işareti
Tescil Ettiren : Demirci Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi : Bahçeler Mh. Kaymakam İbrahim Ethem Akıncı Cd. No:59 45900 Demirci MANİSA
Coğrafi Sınır : Manisa ili Demirci ilçesi
Kullanım Biçimi : Demirci Figani Efendi Eriği ibaresi ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Demirci Figani Efendi Eriği ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülebilecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Demirci Figani Efendi Eriği; Manisa ili Demirci ilçesinde yetiştirilen ve Latince tür adı *Prunus domestica L.* olan erik meyvesidir. Üretiminde anaç olarak, Latince tür adı *Prunus amygdalus* olan badem anacı ile tozlayıcı olarak genellikle Santa Rosa, Wickson ve Beauty çeşitleri kullanılır.

Demirci Figani Efendi Eriği piyasaya yaş ve kuru meyve olarak sunulur. Kuru meyve çekirdekli ve çekirdeksiz olabilir.

Demirci Figani Efendi Eriğinin özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 1: Demirci Figani Efendi Eriğinin Özellikleri

Özellik	Taze meyve	Kuru meyve
Meyve ağırlığı (g)	21-28	9-10
Meyve eni (mm)	29-34	15-18
Meyve boyu (mm)	31-36	15,5-19
Meyve şekli	Yuvarlak	-
Meyve kabuk rengi	Sarı-turuncu	Koyu kahverengi-siyah
Meyve eti rengi	Sarı	Koyu kahverengi
Meyve et/çekirdek oranı	9,5-11,5	3,2-3,8
Toplam kuru madde miktarı (%)	23-27	85-95
Toplam asitlik (%)	0,3-0,5	1,8-2,3
pH	4,5-4,9	4-4,5
Suda çözünür kuru madde (Brix)	17-25	57-62
Ham selüloz miktarı (%)	2,20-2,50	4,5-5,5
Fenolik madde (mg/100 g)	280-325	-
Çekirdek eni (mm)	9-15	
Çekirdek boyu (mm)	14-21	
Renk değerleri		
L	50,2	20,1
a	2,4	4,4
b	27,8	3,5
Kroma	27,9	5,6
Hue	85,0	38,7

Denizden yüksekliği 850 m'nin üzerinde olan Demirci ilçesi, Akdeniz ve karasal iklimin baskısı altında geçiş iklimi özelliği gösterir. Yükseklik ve geçiş iklim özelliği Demirci Figani Efendi Eriğinin renk, meyve sertliği ve kuru maddesinin yüksek olmasını sağlar. Rakıma bağlı olarak sıcaklığın düşmesi Demirci Figani Efendi Eriğinin vejetasyon dönemini ile meyvelerin çiçeklenme süresini uzatır, olgunlaşmayı yavaşlatarak ağaçta sap yerine yaprak sayısı artırır ve yapısal maddelerin yerine daha çok soğuğa dayanıklılık için biriktirilen eriyebilir şekerler ile proteinler depolanır. Rakım ve iklim özelliğine bağlı olarak hasadı geç yapılır, ağustos ayının sonunu bulur. Demirci Figan Efendi Eriği yüksek rakımda yetişmesine bağlı olarak yetiştiricilik döneminde gece ve gündüz sıcaklıkları arasındaki fark düşük olduğundan fotosentez ürünlerini daha az tüketerek kuru maddesinin (briks) yüksek olmasını sağlar. Ayrıca rakım artışı ile artan UV ışınları bitkilerde bodurlaşmaya, yaprak alanının küçük kalmasına, yapraklarda kalınlaşmaya, tüylenmeye ve koruyucu pigmentler sentezleyerek yoğun renklenmelere neden olur. Bu durum Demirci Figani Efendi Eriğinin bitki hastalıklarına yakalanmasını sınırlar.

Demirci Figani Efendi Eriğinin soğuğa dayanıklılığı, ilkbaharda havaların ısınmasıyla azalmaya başlar ve çiçeklenme döneminde duyarlılık iyice artar. Meyvenin taç yaprağının ucu görülen kapalı tomurcukları -3,1 ile -1,1 °C, açmış çiçekleri -2,2 ile -0,6 °C, genç meyveleri -1,1 ile -0,6 °C sıcaklıklara dayanır. Demirci ilçesinde sıcaklık ortalamaları nisan ayında en düşük 20 °C, en yüksek 130 °C, mayıs ayında ise en düşük 60 °C ve en yüksek 180 °C'dir. Sıcaklık farkı fazla olmadığı için Demirci Figani Efendi Eriği çiçeklenme döneminde iklim özelliklerinden etkilenmez, meyve gelişimi ve verimi yüksek olur.

Demirci Figani Efendi Eriği soğuklanma süresi +7,2 °C'nin altında ve ortalama 1000 saattir. Demirci ilçesinde kasım ile nisan ayları arasında havanın soğuk olması, meyvenin soğuklanma ihtiyacını karşılar. Uygun soğuklanma süresi, ağacın geç uyanmasına ve don zararlarının önlenmesine yardımcı olur. Buna bağlı olarak tozlanma ve dölleme verimliliği de artar. Böylece ağaç daha sağlıklı büyüme gösterir ve meyve verimliliği artar.

Demirci ilçesinin yıllık yağışları %40-50 oranında ve kış aylarında görülmekte olup Demirci Figani Efendi Eriği ağacının gelişimi için gereken su ihtiyacını karşılar. Meyve ağacı, bahar aylarında yağış miktarı azalınca yüksek dal ve yaprak oluşturmuyup meyve gelişimini hızlandırır. Nisan ayı sonları ile mayıs ayında yağış miktarının düşmesi, çiçeklenme döneminde meyve çiçeklerinin zarar görmesini engeller. En düşük yağış, sıcaklığın arttığı temmuz ve ağustos ayında görülür.

Coğrafi sınırın killi, tınlı ve orta derinlikli toprak yapısının su tutma kapasitesi yüksek olduğundan, yeterli yağış olan mevsimlerde sulama ihtiyacı duyulmaz. Toprak yapısı, yağışın çok azalarak meyvenin olgunlaştığı temmuz-ağustos aylarında meyve su stresine dayanarak susuz üretim yapılabilmesine imkân sağlar.

Demirci Figani Efendi Eriği, 1886 yıllarında Mora Yarımadası'ndan getirilen erik fidesi ile yetiştirilmeye ve fideyi getiren şahsın adı ile anılmaya başlamıştır. Demirci Figani Efendi Eriği Demirci ilçesinin tarım ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Demirci Figani Efendi Eriğinin üretim aşamalarına aşağıda yer verilmektedir.

Çöğür Hazırlama: Demirci Figani Efendi Eriği üretiminde *Prunus amygdalus* türü badem anacının aşısız çöğürleri kullanılır. Çöğürler için genellikle tınlı, kumlu veya kumlu-tınlı topraklar tercih edilir. Fidanların, yetiştirilecekleri toprakla dikileceği yerlerin toprakları arasında özellik bakımından büyük farklılıklar olmamalıdır. Çöğürler için toprak hazırlığı dikimden 5-6 ay önce, temmuzun ikinci haftasından eylülün son haftasına kadar gerçekleştirilir ve en az 50-60 cm derinlikte krizma yapılır. Krizma yapılmış araziye dikim yapılmadan önce toprak,

kültivatör ile 10 cm derinlikte tekrar işlenir. İşlenen toprağa 80 cm genişlik ve 5 m uzunlukta tohum tavaları açılır, 4 kg/m² olacak şekilde iyi yanmış ahır gübresi uygulanır, toprak bel ile karıştırılır ve yüzey tırmıklanarak düzeltilir. Tohum tavalara, toprak tavındayken sıra ya da serpme şeklinde tohum ekilir. Sıra şeklindeki ekim işleminde sıra arasında 30-35 cm ve sıra üzerinde 15-20 cm mesafe bırakılarak tohum kalınlığının 2 katı derinlikte ekim yapılır. Tohumlar çimlenmeye başlayınca yabancı otlar temizlenir. Toprağın durumuna göre 3-4 kere sulama yapılır. Her sulamadan sonra tohum tavaları çapalanarak toprağın yüzündeki kaymak tabakası kırılır. Gereken durumlarda zirai mücadele uygulamaları yapılır.

Tohum tavalarında yetiştirilen çöğürler, gövde çapı en az 1,5-2 cm olduğunda, dinlenme döneminin başlamasıyla birlikte eylül ayı başından ekim ayı sonuna kadar sökülerek çap ve boylarına göre sınıflandırılıp hendeklere aktarılır. Hendeklere konan çöğürlerin üzerleri kum ile doldurulup toprak ile kapatılır. Sökülen anaçlar dikim zamanına kadar 4 °C sıcaklık ve %85-90 neme sahip soğuk hava depolarında da muhafaza edilebilir.

Çöğürlerin Aşılması: Çöğürler, bekletildikleri alanda kalem aşısı ile aşılır. Aşılama temmuz ayı ortasından eylül ayı ortasına kadar anacın kabuk verdiği sürece yapılır. Aşı yapılmadan 1-1,5 ay önce çöğürlerin, aşının yapılacağı kısım ve çevresinden, yani anacın boğaz kısmından ve gövdesinin alt kısmından çıkan sürgünler kesilir. Çöğürün 1 m'yi geçen kısımları bahçe makası ile kesilir. Aşılama 2-3 gün önce parselde sulama yapılarak anacın kolay kabuk vermesi sağlanır. Aşı çakısı ile anaç, 50-70 cm yükseklikte yatay şekilde kesilir. Anaç, üst kısmındaki yatay yüzeyin tam ortasından 4-5 cm uzunluğunda dikey olarak kesilir. Bu kesiğe Demirci Figani Efendi Eriği ağacından elde edilen, 10-15 cm uzunluğunda olan ve yüzeyinde 3-4 adet göz bulunan kalem yerleştirilir. Anaç gövdesine yerleştirilen kalem, gövdeye bağlanarak aşılama tamamlanır.

Bahçe Tesisi: Bahçe tesisinde, şiddetli rüzgârlara açık olmayan, meyilli ve yamaç yerler tercih edilir. Toprak derinliği en az 2 m olmalıdır. Dikimden önce toprak analizi yaptırılarak gübre ihtiyacı belirlenir. Organik madde miktarı %2,5 değerinden düşük ise doğal gübre (yanmış gübre) takviyesi yapılır. Dikimden en az 1-2 ay önce toprak sürülür ve bahçe tesviye edilir. Drenaj zorunluluğu olan yerlerde drenaj hendekleri açılır. Dikim yerleri işaretlenir.

Fide Dikimi: Dikim zamanı ocak ayının ilk haftasından şubat ayının son haftasına kadardır. Sıra arası ve sıra üzeri mesafeler en az 6-8 m olacak şekilde çukurlar açılır. Çöğürler hendeklerden çıkartılır ve aşı parseline dikilir. Dikilecek fideler en az 1 yaşında olmalıdır. Dikim tahtası kullanılarak aşı noktasının dikim tahtasının üzerine gelmesine dikkat edilir ve dikimden önce kök temizliği yapılır. Kök temizliğinde fide kökünün uç kısımları traşlanır. Fide çukura koyulup üzeri, 1/1 oranında yanmış hayvan gübresi karıştırılmış toprak ile doldurulur. Kapatılan çukura hafifçe bastırılıp can suyu verilir.

Demirci Figani Efendi Eriği kendine verimsiz olduğundan mutlaka tozlayıcı gerekir. Tozlayıcıları genellikle Santa Rosa, Wickson ve Beauty erik çeşitleridir. Her iki sıra fideye 1 sıra tozlayıcı çeşit olacak şekilde fide dikimi yapılır. Her ağaç en az 1 adet tozlayıcıyı görebilecek şekilde konumlandırılır.

Döllenme Biyolojisi: Demirci Figani Efendi Eriği çiçekleri, açtıkları yılın sürgünleri veya yaşlı spurlar üzerindeki lateral (yan) tomurcularda oluşurlar. Oluşum zamanı yaz sonu olmakla birlikte en erken temmuz ayının ortasıdır. Her tomurcuktan 1 veya 3 çiçek meydana gelir, yaprak oluşmaz.

Toprak İşleme: Demirci Figani Efendi Erik bahçeleri temiz tutulmaları için sonbaharda sürülür. İlkbaharda toprak tava gelince mart ayı içinde ikinci kez sürülür. Mayıs ayında yapılan üçüncü sürümünden sonra sulama kanalları açılır. Ağaçların dipleri çapalanır. Yazın bahçeler sulama nedeniyle otlanırsa, sulama kanallarını bozmamak için toprağı sürmek yerine ot biçme tercih edilir.

Demirci Figani Efendi Eriği bahçelerinde, özellikle çayır bitkileri kullanılarak devamlı bir örtü bitkisi olarak yetiştirilebilir. Örtü bitkileri, eriğin altında yer alan toprağı koruyarak yabancı otların büyümesini engeller ve toprağın nemini tutar. Bu da ağacın sağlıklı büyümesine yardımcı olur. Örtü bitkileri büyüdükçe biçilir. Bu durum örtü bitkilerinin kontrol altında tutulmasını ve Demirci Figani Efendi Erik ağacının büyümesi için daha fazla ışık ve besin almasını sağlar. Biçilen bitkiler genellikle kompost veya gübre olarak kullanılır. Ayrıca örtü bitkileri; toprak erozyonunu önlemeye, nem dengesini korumaya ve bahçenin düzenli ve temiz görünmesini sağlamaya yardımcı olurlar. Böceklerin ve zararlıların yayılmasını engellerler.

Demirci Figani Efendi Erik ağacının kökleri toprak yüzeyine yakın yayılım gösterdiğinden, derin toprak işlemesi yapılmaz.

Sulama: Demirci Figani Efendi Eriğinin yetiştiriciliğinde sulama sistemi toprağın özelliğine ve su kaynağının zenginlik durumuna göre seçilir. Genellikle damlama sulama yöntemi uygulanır. Sulama mayıs ayının ikinci yarısından itibaren sonbahar yağışlarına kadar geçen süre içinde ve 8-12 günde bir yapılır.

İlaçlama: Demirci ilçesi yüksek rakım ve serin bir havaya sahip olduğundan, hastalık ve zararlıların yayılması kısıtlıdır. Olası hastalıklara karşı kültürel, biyolojik ve entegre mücadele yapılabilir.

Gübreleme: Demirci Figani Efendi Erik ağaçları için kimyasal gübre kullanılmaz, 2-3 yılda bir dekar başına 2,5-3 ton doğal gübre (yanmış gübre) kullanılır. Gübre, hayvanların dışkısından ve bitkilerden elde edilir. Kullanılmadan 1 yıl önce arazinin boş bir alanına serilip çürüyerek kuruması beklenir.

Budama: Demirci Figani Efendi Eriği fidesi üst kısmından 60-70 cm'den kesilir ve en üstteki lider olarak adlandırılan bölüm korunur. Liderin altında kalan gözlerden 3-4 adet ana dal olarak ayrılırken, geri kalan sürgünler elle koparılır. İlk 5-7 yıl boyunca lider bölümün ucu kesilmez. Ancak diğer sürgünler arasından sürekli olarak dışarı doğru bakan sürgünler bırakılır. Bu işlemler sayesinde ağaç, daha düzenli ve sağlıklı bir şekilde büyüme imkânı bulur. Ağacın içine ve yanlara doğru süren gözler, göz aşamasında veya sürgün oluştuğunda kesilir. Ana dalların oluşmasıyla zayıf büyüyen veya birbirine çapraz geçen dallar kesilir. Ana dallar üzerindeki yan dallar kesilerek gençleştirme budaması yapılır.

Destekleme: Kırılma tehlikesi olan dallar, herekle veya kalın urganla desteklenir.

Yabancı Otların Mücadelesi: Yabancı ot ile mücadele için düzenli olarak her yıl, ağaç araları çapalanır ve traktör ile sürüm yapılır.

Hasat: Demirci Figani Efendi Eriğinin hasadı, ağustos ayının 3-4. haftalarında ve genellikle elle kopararak yapılır. Uzak pazarlara gönderilecek ürünler daha erken hasat edilebilir.

Meyvenin koparıldığı yerde bir sonraki yılın meyve gözleri de bulunduğu için, mayıs buketlerinin kopmamasına özen gösterilir. Toplama kovaları çok büyük olmaz, içine yumuşak bez veya havalı plastik koyularak meyvelerin hasar görmeleri engellenir. Meyveler kovalara dikkatlice yerleştirilir. Biriktirme kasaları bahçenin gölge ve serin yerinde bulundurulur, toplanan meyveler güneşte bırakılmaz. Ambalajlama bahçede yapılacaksa, uygun olmayan meyveler hemen ayıklanır. Ambalaj materyali olarak genellikle plastik esaslı şeffaf kutular kullanılır. Meyve yerleştirilen kasaların üzerine nemli bez serilerek meyvelerin su kaybı önlenir.

Yaş Meyvenin Depolama ve Muhafaza Koşulları: Yaş olarak tüketime sunulan Demirci Figani Efendi Eriği 4-8 °C sıcaklıkta ve % 90-95 nem içeren ortamlarda 6-7 hafta muhafaza edilebilir. Kurutulacak meyveler ise kurutma işlemi yapıncaya kadar ortam sıcaklığında ve gölgede bekletilir.

Kurutma: Kurutulacak Demirci Figani Efendi Eriği, olgunlaştıktan uzun bir süre sonra hasat edilir. Hasat zamanı olarak, meyvenin ağaç dallarından düştüğü zaman olan ağustos ayının son haftası tercih edilir.

Demirci Figani Efendi Eriği güneşte veya meyve kurutmaya uygun teknolojik cihazlar ile kurutulur. Kurutma işlemi çekirdekli ve çekirdeksiz olarak iki şekilde yapılır. Hasat edilen meyvelerin yaprakları temizlenir, yıkanır, yabancı maddeler ayıklanır ve çekirdeksiz olarak kurutulacak ise meyvenin etli kısmına zarar vermeden bıçak ile çekirdek çıkartılır. Çekirdeği çıkartılmış meyve ile çekirdeğiyle birlikte kurutulacak meyve, gıda ile teması uygun örtülerin üzerinde 4-5 gün güneşte kurutulur. Kurutma işlemi sırasında çekirdeği çıkartılmış meyvelerin iç kısımları yukarıya doğru çevrilmiş olmalıdır. Kurumanın uygun şekilde gerçekleşebilmesi için meyveler her gün ters çevrilir. Meyvelerin yüzeyi kahverengi olunca kurutma işlemi sonlandırılır.

Kurutulmuş Meyvenin Muhafaza Koşulları: Kurutulmuş Figani Efendi Eriği ağzı kapalı cam kaplarda veya vakum uygulanmış plastik ambalajlarda, serin ve kuru ortamda 1 yıl süre muhafaza edilebilir.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Demirci Figani Efendi Eriği Demirci ilçesinde uzun bir geçmişe sahiptir. Demirci ilçesinin tarım ekonomisinde önemli bir yeri vardır. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ünü bağlayan Demirci Figani Efendi Eriği üretiminde kullanılan *Prunus amygdalus* olan badem anacının temini ile paketleme işlemleri dışındaki tüm üretim aşamaları coğrafi sınırda gerçekleştirilir.

Denetleme:

Denetimler; Demirci Belediyesinin koordinatörlüğünde ve Demirci Belediyesi, Demirci İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile Demirci Ticaret ve Sanayi Odasından ürün konusunda uzman birer kişinin katılımıyla en az 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından yürütülür.

Denetimler düzenli olarak yılda en az 1 kez yapılır ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu uyarınca raporlanarak Demirci Belediyesi tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna sunulur. Şikâyet üzerine veya gerekli görülen hallerde ayrıca denetim yapılabilir.

Denetime esas kriterlere aşağıda yer verilmektedir.

- Üretimde kullanılan anaç ve tozlayıcıların uygunluğu.
- Özellikle çöğür hazırlama, aşılama, dikim, hasat, uygulanabilir durumlarda kurutma ve muhafaza aşamaları bakımından üretim metoduna uygunluk.
- Ürün özelliklerinin uygunluğu. Gerek görülen durumlarda ürün özelliklerine uygunluğun tespiti için analiz yapılır.
- Demirci Figanı Efendi Eriği ibaresinin ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.